

La Comédiathèque

Een vergissing van de uitvaartonderneming in uw voordeel

Jean-Pierre Martinez

comediatheque.net

Een vergissing van de uitvaartonderneming in uw voordeel

Jean-Pierre Martinez

Nederlandse vertaling en bewerking door de auteur

Bram heeft een kleine bijeenkomst georganiseerd ter nagedachtenis aan
zijn grootvader, die zojuist is overleden.
Maar door een vergissing van de uitvaartonderneming
staat op de rouwkaart zijn eigen naam vermeld...

11 personages

Bram: de kleinzoon van de overledene
Eva: zijn vrouw
Truus: haar moeder
Riet: zijn grootmoeder
Sam: hun huisbaas of huisbazin
Robin: zijn galeriehoudster of galeriehoudster
Jeroen: een vriend
Sanne: een vriendin
Charlie: de travestiet (man of vrouw)
Marten (of Martine): de uitvaartmedewerker of -medewerkster
Pastoor Frans: een katholieke priester

*De rollen van de huisbaas, de galeriehoudster, de uitvaartmedewerker en de travestiet
kunnen zowel door een man als door een vrouw worden gespeeld.*

Eén acteur of actrice kan meerdere van deze rollen vertolken.

De bezetting is dus zeer flexibel. Ter indicatie:

11 spelers: 3M/8V, 4M/7V, 5M/6V, 6M/5V, 7M/4V

10 spelers: 3M/7V, 4M/6V, 5M/5V, 6M/4V

9 spelers: 3M/6V, 4M/5V, 5M/4V

Op de websites van Jean-Pierre Martinez zijn verschillende versies voor uiteenlopende bezettingen beschikbaar. Er is onder meer een versie waarmee de bezetting tot 8 spelers kan worden teruggebracht, zonder dat een acteur een personage van het andere geslacht hoeft te spelen.

© La Comédiathèque

Opvoeringsrechten

Voor iedere openbare opvoering van dit toneelstuk, zowel door een amateurgezelschap als door een professioneel gezelschap, is voorafgaande toestemming vereist.

Jean-Pierre Martinez is een Franse auteur en lid van de Franse SACD (*Société des Auteurs et Compositeurs Dramatiques*).

Nederland

In Nederland worden zijn opvoeringsrechten rechtstreeks door de SACD beheerd. Amateurgezelschappen en professionele gezelschappen dienen voor toestemming en informatie over de opvoeringsrechten contact op te nemen met de internationale afdeling van de SACD:

international@sacd.fr

België / Vlaanderen

In België worden zijn opvoeringsrechten beheerd door SACD België.

Amateurgezelschappen kunnen hun aanvraag voor opvoeringsrechten rechtstreeks online indienen via de website van SACD België:

www.sacd.be/nl

Professionele gezelschappen dienen rechtstreeks contact op te nemen met SACD België:

theatre@sacd.be

Bij problemen met een online aanvraag kunnen amateurgezelschappen eveneens via dit e-mailadres contact opnemen met SACD België.

Voor alle andere vragen kunt u rechtstreeks contact opnemen met de auteur via dit contactformulier :

[CONTACTFORMULIER](#)

De woonkamer van een artistieke loft in Amsterdam, bewoond door een nogal bohemien stel. Tegen de muren staan enkele abstracte schilderijen. Bram komt binnen met glazen en zet die op een tafel waarop een eenvoudig buffet klaarstaat voor een kleine bijeenkomst. Eva komt binnen, vrij sober gekleed.

Eva (over haar kleding) – Kan dit zo?

Bram – Ja hoor.

Eva – Ik vroeg me af of het niet een beetje...

Bram – Nee, het is discreet... Neutraal genoeg...

Eva – Dit is de jurk die ik droeg op de bruiloft van mijn broer.

Bram – Voor de crematie van mijn opa zal hij ook wel kunnen. Denk je dat die pinda's genoeg zijn?

Eva – We hebben toch geen geld voor luxe hapjes uit de oven.

Bram – Laten we het woord "oven" vandaag maar even vermijden...

Eva – Ja, goed punt. Waar zetten we hem eigenlijk?

Bram – Op dat tafeltje daar? Wat denk je? Dan halen we die bloempot weg...

Eva – Waarom niet. (*Eva zet de bloempot ergens anders.*) Ik kwam de huisbaas net tegen op de trap.

Bram – Je hebt hem toch niet uitgenodigd?

Eva – Ik heb beloofd dat we morgenochtend onze huurachterstand betalen.

Bram – Morgen?

Eva – Ik moest toch iets zeggen om hem rustig te houden.

Bram – Goed gedaan. Dan hebben we vandaag tenminste rust.

Eva – Mmm... Hij begint namelijk over ontruiming. Volgens mij viel zelfs het woord deurwaarder een paar keer.

Bram – Morgen zien we wel weer.

Eva – Misschien verkoop je eindelijk eens een schilderij...

Bram – Vandaag? Het is een crematie, geen vernissage.

Eva – Misschien heb je toch gelijk over die pinda's...

Bram – Misschien komt er überhaupt niemand.

Eva – Met die milieuzone in de binnenstad ook nog...

Bram – O ja, dat was ik vergeten... Met een beetje geluk rijden ze allemaal in een oude diesel. Dan hebben ze een prima excuus om thuis te blijven.

Eva – Ze hadden het wel wat eerder mogen aankondigen.

Bram – Ze bellen vast wel even om te condoleren.

Eva – Ik bedoel die aangescherpte milieuzone! Als we dat eerder hadden geweten, hadden we iets kunnen regelen.

Bram – Voor een crematie kun je de datum ook niet eindeloos verschuiven...

Eva – Het is uiteindelijk om de kwetsbaarsten te beschermen... kinderen, ouderen...

Bram – Wie weet heeft de Amsterdamse luchtvervuiling opa wel het laatste zetje gegeven...

Eva – Hoe oud was hij ook alweer?

Bram – Honderdtwee.

Eva – Ja, dan toch...

Bram – Op die leeftijd ben je nu eenmaal gevoeliger voor de luchtkwaliteit.

Eva – Dat lijkt me.

Bram – Ik hoop in elk geval dat de rouwauto de milieuzone in mag.

Eva – Waarom zou dat niet mogen?

Bram – Misschien rijdt die nog op diesel.

Eva – O ja...

Bram – En dan hebben we het nog niet eens over de crematie.

Eva – Wat daarmee?

Bram – Misschien mogen ze tegenwoordig alleen nog elektrisch cremeren, om de uitstoot een beetje te spreiden...

Eva – Je zou daar niet zo mee moeten spotten. Het was wel je opa.

Bram – Ik ga ook niet doen alsof ik kapot ben van verdriet. We hadden bij zijn leven al geen warme band.

Eva – Misschien krijg je nu een warmere band met zijn as.

Bram – Kom, we laten ons niet uit het veld slaan. Een glaasje, dan komen we alvast een beetje in de stemming voor onze gasten.

Eva – Als ze komen...

Bram schenkt twee glazen rode wijn in en geeft er één aan Eva.

Bram – Na je honderdste zouden uitvaarten eigenlijk facultatief moeten zijn. De kans op een lege zaal wordt gewoon te groot. Kijk maar.

Eva – Je moet toch afscheid nemen.

Bram – Je kunt ook afscheid nemen van mensen terwijl ze nog leven.

Eva – Daar heb je gelijk in. Dat is meestal minder treurig.

Bram – Geef toe: honderdtwee is een heel redelijke leeftijd om er eens mee op te houden.

Eva – Ik heb medelijden met degene die ooit zijn huis heeft gekocht tegen een levenslange uitkering...

Bram – Die hoeft geen medelijden meer. Hij is tien jaar geleden overleden. Zijn zoon trouwens ook. Inmiddels zat de kleinzoon nog steeds met die uitkering opgescheept.

Eva – Wat een gezondheid... Hopelijk heeft je opa jou dat tenminste nagelaten. Proost op je gezondheid!

Ze klinken.

Bram – Op die van jou.

Ze nemen een slok.

Eva – Beetje jong, niet?

Bram – Het is Limburgse primeurwijn. Nou ja... het wás primeurwijn.

Eva – Wás?

Bram – Van vorig jaar. Of van het jaar daarvoor, ik weet het niet meer.

Eva – Aha. Vandaar die lichte azijnsmaak.

Bram – Primeurwijn moet je ook niet bewaren.

Ze drinken even zwijgend verder.

Eva – Honderdtwee... Stel je voor. Meer dan een eeuw...

Bram – Opa wist overal tussendoor te glippen. Twee wereldoorlogen overleefd. En uiteindelijk kreeg hij zelfs nog een lintje van de koning...

Eva – Oorlogsheld?

Bram – Een verzetsman van het allerlaatste uur, laten we het daarop houden.

Eva – Fout in de oorlog?

Bram – Eerder een man van het compromis. Hij had een zwak voor Mussert, maar wist precies wanneer hij van kamp moest wisselen. Aan de ene kant een NSB-speldje, aan de andere kant een oranje strikje...

Eva – Wat deed hij eigenlijk?

Bram – Zaken... Niemand wist precies welke. Ik heb het mijn vader nooit durven vragen. En die is vóór hem gestorven.

Eva – Als hij je tenminste iets had nagelaten. Dan konden we de huur en de achterstallige rekeningen betalen...

Bram – Tot in de jaren negentig had hij het geld dat hij tijdens de oorlog op de zwarte markt eerlijk had verdiend nog aardig bij elkaar gehouden. Vlak voor zijn pensionering kreeg hij alleen het briljante idee zijn hele vermogen in Fokker-aandelen te steken.

Eva – Omdat Nederlanders altijd zouden blijven vliegen, zeker...

Bram – Ik heb de erfenis moeten weigeren om niet op te draaien voor de rekening van zijn woonzorgcentrum. Weet je wat zo'n instelling kost? Meer dan een vakantiepark. Echt, tegenwoordig moet je geld hebben om honderd te worden... *(Er wordt aangebeld.)* Dat zullen ze zijn.

Eva – Denk je?

Bram – Of de pizzabezorger. Ik heb ruim een uur geleden een Quattro Stagioni en een Margherita besteld. Geen idee waar hij blijft. Misschien mag zijn scooter de milieuzone niet in...

Eva – Je eetlust lijdt er in elk geval niet onder.

Bram – We hoeven onszelf toch niet uit te hongeren!

Eva – Ik doe open... *(Ze gaat naar de deur en praat buiten beeld verder.)* Ja, ja, hier is het. Komt u binnen...

Bram – Was de pizzaoven soms kapot?

Marten, medewerker van de uitvaartonderneming, komt binnen, gevolgd door Eva. Hij draagt een net pak en houdt met een passende plechtige uitdrukking een urn vast. De urn lijkt op een Chinese vaas.

Marten – Goedemiddag, meneer.

Bram – O, pardon, ik dacht dat u... Nee, u bent duidelijk niet de pizzabezorger. En Chinees had ik ook niet besteld...

Marten – Meneer Van Leeuwen, namens de uitvaartonderneming wil ik u onze oprechte deelneming betuigen...

Bram – Dank u... Dat waardeer ik zeer.

Marten – Waar mag ik de as van de overledene neerzetten?

Bram – O ja... *(Aarzelt)* Eh, toch maar niet op het buffet...

Eva – En ook niet op de grond, straks denken de mensen dat het een paraplubak is.

Bram *(wijst naar het tafeltje)* – Zet hem daar maar neer.

Marten zet de urn met een plechtig gebaar op het tafeltje en buigt licht voor de overledene.

Eva – Dank u.

Marten – Voor de verdere afhandeling staan wij uiteraard volledig tot uw beschikking.

Bram – Praat me niet van “verdere afhandeling”! Ik hoop dat het volgende sterfgeval in de familie nog even op zich laat wachten.

Eva – U gaat ons toch geen spaarkaat aanbieden?

Marten – Ik bedoelde wat u met de as van uw grootvader wilt doen...

Eva – Natuurlijk.

Bram – We hebben nog niets besloten, maar...

Marten – U kunt de as bijvoorbeeld uitstrooien op een strooiveld, maar we hebben ook andere mogelijkheden.

Bram – Dank u. We denken erover na.

Marten – Er is natuurlijk geen haast meer. *(Hij haalt een envelop uit zijn zak.)* Hier zijn de overgebleven rouwkaarten. De andere hebben we verstuurd naar de adressen die u had doorgegeven.

Bram – Dank u. Ik weet niet of we ze ooit nog kunnen gebruiken, maar je weet maar nooit.

Eva – Als het trouwkaarten waren, misschien. Je kunt tenslotte meer dan eens met dezelfde persoon trouwen.

Marten – Helaas sterf je maar één keer, dat klopt... *(Hij haalt een document uit zijn jas.)* Mag ik nog even een handtekening?

Bram – Natuurlijk.

Bram haalt een pen uit zijn zak en tekent. Marten neemt het document én de pen terug.

Marten – Dank u wel. En nogmaals, gecondoleerd.

Eva – Ik loop even met u mee... *(Ze gaat met Marten naar de deur en praat buiten beeld verder.)* Dank u nogmaals... *(Ze komt terug en ziet Bram bedenkelijk naar de urn kijken.)* Het is toch een vreemd gezicht, zoiets midden in je woonkamer.

Bram – Ja.

Eva – Wel origineel, voor een urn.

Bram – Dat wel.

Eva – Chinees of Japans?

Bram – Geen idee.

Eva – Had je opa iets met Azië?

Bram – Niet dat ik weet. Maar dit model was in de aanbieding. Een lijn die kennelijk niet echt aansloeg bij het publiek...

Eva – Of een Aziatische klant die op het laatste moment heeft afgezegd...

Ze staan even stil voor de urn.

Bram – Hij heeft mijn pen meegenomen, zeg.

Eva – Je opa?

Bram – Die man van de uitvaart! De pen die je moeder me voor mijn verjaardag had gegeven.

Eva – Je had een hekel aan die pen. Je zei dat hij eruitzag als een cadeau voor je eerste communie.

Bram – Toch... Een pen met een vergulde punt. Alsof die hele uitvaart al niet duur genoeg is. Uitvaartondernemers zijn gewoon struikrovers.

Eva – Ze weten dat je geen keuze hebt, dus ja...

Bram – Eigenlijk zou je dit zelf moeten kunnen doen. Gewoon met de familie.

Eva – Zelf?

Bram – Hoe deden prehistorische mensen dat?

Eva – Geen idee... Ze nodigden vrienden uit en hielden een barbecue?

Er wordt opnieuw aangebeld, maar ze blijven allebei naar de urn kijken.

Bram – Ik hoop dat ze nog warm zijn... *(Eva kijkt hem geschrokken aan.)* De pizza's bedoel ik. Dat zal de bezorger zijn.

Eva – Ga dan open doen!

Bram gaat weg.

Bram *(buiten beeld)* – Ja, dank u... Nee, geen probleem. *(Hij komt terug.)* Kijk, ik was te wantrouwig. Hij heeft mijn pen teruggebracht... *(Ze kijken weer naar de urn.)* Ik begin echt honger te krijgen.

Eva – Ik ben nu al aardig aangeschoten... Die Limburgse wijn hakt erin, hè?

Bram – Ja... Hij is bijna mousserend geworden.

Eva – Ik moet ook iets eten. Als je gasten straks komen en me stomdronken aantreffen... Het is een crematie, geen housewarming.

Bram – Denk je dat we er goed aan hebben gedaan hem te laten cremeren?

Eva – Waarom niet?

Bram – Het is niet erg katholiek.

Eva – Het is goedkoper... *(Pauze)* Waarom niet katholiek?

Bram – De verrijzenis van het lichaam en zo. Met as wordt dat toch een stuk lastiger...

Eva – Was je opa erg gelovig?

Bram – Geen idee. De enige echte vriend die ik van hem kende, was een pastoor.

Eva – Dat zegt wel iets. Had je dan geen mis moeten regelen?

Bram – Kost zo’n mis veel?

Eva – Denk je dat die pastoor komt?

Bram – Geen idee. Ik heb hem een rouwkaart gestuurd, maar misschien is hij zelf al dood.

Eva – Als hij komt, wordt het lastig...

Bram – Denk je?

Eva pakt een rouwkaart.

Eva (leest) – “De uitvaart vindt plaats in besloten kring, maar u bent welkom om bij ons thuis met een glas in de hand nog één keer op hem te klinken...”

Bram – Met een glas in de hand?

Eva – Dat stukje had jij geschreven.

Bram – Het klinkt inderdaad een beetje alsof we mensen voor een barbecue uitnodigen.

Eva – Tot nu toe is er toch niemand.

Bram – Hij zat al twintig jaar in een woonzorgcentrum. Iedereen was vergeten dat hij nog bestond. Ik ook.

Eva – Hij moet toch nog wel wat kennissen hebben gehad?

Bram – Honderdtwee! De mensen die hem kenden zijn waarschijnlijk allemaal vóór hem gestorven.

Eva – Had hij behalve jou geen familie meer?

Bram – Nee. Daarom moest ik zelf de uitvaart regelen.

Eva – Maar zijn vrouw leeft nog. Je oma had het toch kunnen doen? Je zei dat ze jonger was dan hij?

Bram – Jonger zijn dan een honderdjarige is niet zo moeilijk. Ze zit in een woonzorgcentrum in Valkenburg. Ik heb haar een rouwkaart gestuurd, maar nog niets gehoord. Volgens mij begint ze een beetje vergeetachtig te worden...

Eva – Misschien wist ze niet eens meer dat ze nog een man had.

Bram – Zou kunnen.

Eva – Anders ga je ook niet vrijwillig in een woonzorgcentrum aan de andere kant van het land zitten.

Bram – Op een bepaalde leeftijd mag je Limburg best boven je echtgenoot verkiezen...

Eva – Goed, wat doen we nu?

Bram – Dan eten we die pinda’s zelf maar op... Nog een glas Limburgse primeurwijn van vorig jaar?

Eva – Vooruit. We moeten hem opdrinken. Nog een jaar bewaren lijkt me onverantwoord.

Bram – We drinken onszelf dronken om te vergeten dat wij op een dag ook in een Chinese vaas eindigen...

Ze klinken.

Eva – We kunnen dat ding hier toch niet eeuwig laten staan?

Bram – De vaas misschien nog wel... Maar wat erin zit...

Eva – Wat doen we met de as?

Bram – Zo'n strooiveld klinkt ook een beetje als geldklopperij, vind je niet?

Eva – Daar komt vast weer een toeslag bij.

Bram – We kunnen hem vanaf een brug in de Amstel uitstrooien. Gratis en best spectaculair... als de wind tenminste goed staat.

Eva – Mag dat?

Bram – Dan is het zijn laatste verzetsdaad. Postuum.

De telefoon gaat. Eva neemt op.

Eva – Hallo? O, hallo... Dank u, dat is aardig... Ja, ik weet het, maar het ging zo snel... Nee hoor, echt geen probleem... Het is maar een klein samenzijn... We zullen niet te veel lawaai maken, beloofd...

Er wordt aangebeld.

Bram – Ik ga wel.

Bram gaat weg.

Eva – Ach, op zijn leeftijd sterf je meestal niet meer ergens aan... Maar wilt u misschien even met... Goed, prima... Dank u voor het bellen.

Eva legt neer. Bram komt terug met twee pizzadozen.

Bram – Deze keer waren het echt de pizza's. Wie was er aan de telefoon?

Eva – De huisbaas... over de dood van je opa. Vreemd, hij klonk echt aangeslagen.

Bram – Misschien denkt hij dat we met de erfenis eindelijk onze huurachterstand kunnen betalen. Ik snap dat hij daar een traantje om laat. Maar hoe weet hij het?

Eva – Ik had hem op de verzendlijst voor de rouwkaart gezet. Ik dacht dat hij dan een paar dagen wat milder zou zijn. Het werkt: over de huur begon hij niet.

Bram – Toen je hem vanmiddag tegenkwam, zei hij toen iets over opa?

Eva – Nee. Hij zal de rouwkaart intussen hebben gekregen.

Er wordt opnieuw aangebeld.

Bram – Volgens mij krijgen we die pizza's nooit opgegeten. Ik zet ze in de keuken.

Eva – Ik doe open.

Bram – We warmen ze straks wel even op in de oven...

Bram gaat weg. Eva doet open.

Eva – O, mevrouw De Vries... Hoe gaat het? Met mij gaat het wel, dank u. Kom toch even binnen... Goed, goed... Dat is lief, maar dat had echt niet gehoeven... Nee, maar het is niet... Nee, wacht nou...

Eva komt terug met een pot chrysanten. Bram komt ook terug.

Bram – Wie was dat?

Eva – De buurvrouw. Ze wilde niet binnenkomen. Volgens mij begint zij ook wat in de war te raken... Ze dacht dat jij dood was. Blijkbaar had de huisbaas dat verteld.

Bram – Aha. Dan had ik zelf open moeten doen, alleen al voor haar gezicht.

Eva bekijkt de rouwkaart.

Eva – Bram... Ik krijg ineens een heel naar voorgevoel.

Bram – Wat?

Eva – Heb je dit gezien?

Bram – Wat dan?

Ze geeft hem de kaart.

Eva – Kijk.

Hij werpt er een blik op.

Bram – En?

Eva – Zie je niets vreemds?

Bram (*leest*) – "...geven met droefheid kennis van het overlijden van de heer..." Verdomme.

Eva – Meneer Bram van Leeuwen!

Bram – Dat meen je niet.

Eva – Hebben ze jouw naam en die van je opa verwisseld?

Bram – Ik heet hetzelfde als mijn opa. Daarom had ik "op 102-jarige leeftijd" erbij gezet, zodat er geen misverstand mogelijk was.

Eva – Nou, dat heeft geholpen.

Bram – Maar in plaats van 102 staat er 32! "Op 32-jarige leeftijd"!

Eva – Ja, dan wordt het ineens een stuk minder duidelijk...

De telefoon gaat opnieuw.

Bram – Laat jij voorlopig maar opnemen.

Eva neemt op.

Eva – Hallo... Ja... Nee, het zit zo... Dank u wel... Nee hoor, het geeft niet... Ja, ja, we verwachten u... (*Ze hangt op.*) Onduidelijk of niet: blijkbaar heeft iedereen maar besloten dat jij de overledene bent.

Bram – Waarom zei je niet gewoon dat ik nog leef?

Eva – Het was je oma! Hoe moest ik haar aan de telefoon ineens vertellen dat háár man was overleden?

Bram – Dus laat je haar liever geloven dat haar kleinzoon is overleden?

Eva – Daar leek ze zich al aardig bij neer te hebben gelegd...

Bram – Ze zal het toch ooit moeten horen.

Eva – Ze komt hierheen. Dan kun jij het haar vertellen.

Ze kijken elkaar wanhopig aan.

Bram – Nu zitten we echt in de problemen.

Eva – Goed, wat doen we?

Bram – Geen idee. Jij bent de weduwe.

Eva – We kunnen eerst die man van de uitvaartonderneming bellen en om uitleg vragen.

Bram – Iedereen denkt dat ik dood ben! We moeten vooral onze gasten iets uitleggen.

Eva – Je hebt gelijk. Godzijdank is er nog niemand binnen.

Bram – Stel je voor: we nodigen ze uit voor een afscheidsborrel en de overledene staat zelf de hapjes rond te brengen.

Eva – We vinden wel iets. Desnoods blazen we het af en sturen we een rectificatie.

Bram – Goed, ik bel de man van de uitvaart.

Eva – Hij draagt toch ook verantwoordelijkheid voor deze puinhoop?

Bram – Dan kunnen we op z'n minst weigeren zijn rekening te betalen. Scheelt weer.

Eva – We konden hem toch al niet betalen... (*Bram gaat weg. Er wordt aangebeld. Eva gaat open en praat buiten beeld verder.*) O, mevrouw Van Leeuwen... Eh... Ja, komt u binnen. Maar ik moet u eerst even zeggen dat...

Eva komt terug met Riet, Brams grootmoeder, die een koffer bij zich heeft.

Riet – Zeg maar Riet, hoor. Arm kind. Dus jij bent Brams weduwe?

Eva – U was op onze bruiloft. Weet u nog?

Riet – Nee.

Eva – Ik bedoel... ja, ik ben Brams vrouw. Maar zijn weduwe...

Riet – Ik vind het vreselijk van die arme Bram. Hij had ook altijd zo'n zwakke gezondheid. Het enige kind dat ik ken dat twee keer achter elkaar de bof heeft gehad.

Eva – O ja...

Riet – Volgens mij heeft hij zo ongeveer elke ziekte gehad die er bestaat. Als kind noemden we hem een wandelende petrishaal. En geloof me, dat was niet vanwege zijn schoolprestaties.

Eva – Nee?

Eva luistert maar half, want Bram steekt zijn hoofd om de deur. Ze gebaart dat hij zich niet moet laten zien.

Riet – En dan dat leven dat hij leidde toen hij vrijgezel was... en daarna trouwens ook. Wonderlijk dat hij niet veel eerder aan een of andere schaamteziekte is gestorven. Je begrijpt wel wat ik bedoel...

Eva luistert ineens een stuk aandachtiger.

Eva – Eh... niet helemaal...

Riet – Natuurlijk ben ik meteen gekomen toen ik het hoorde. Ik ben op de eerste intercity naar Amsterdam gestapt en hier ben ik. Ik ben toch niet te laat? Voor de uitvaart van mijn jongen... nou ja, van jouw man...

Eva – Nee, nee... Het zit alleen zo...

Riet – Ik begrijp dat je van streek bent. Ik hield ook ontzettend veel van mijn kleinzoon. Eigenlijk mag ik het niet zeggen, maar hij was mijn lievelingskleinkind.

Eva – Had u er nog meer?

Riet – Niet dat ik me herinner.

Eva – Ik moet u toch iets vertellen, mevrouw Van Leeuwen...

Riet – Riet. Zeg toch Riet. Is mijn man er niet?

Eva – Eh... jawel eigenlijk... Nou nee... Niet precies.

Riet – Neem hem niets kwalijk. Op zijn leeftijd weet ik niet eens of hij nog in staat is om ergens naartoe te komen.

Eva – Natuurlijk.

Riet – Mijn man is dan wel over de honderd en we zien elkaar niet vaak meer, maar ik zou óók schrikken als ik hoorde dat hij zomaar ineens dood was.

Eva – Dat begrijp ik... Gecondoleerd... Ik bedoel met de dood van Bram... eh, van...

Riet – Ik ga straks toch even bij hem langs in zijn woonzorgcentrum. Ik weet niet of hij me nog herkent. Zijn geheugen wordt wat minder. Waar is Bram eigenlijk aan gestorven?

Eva – Wie?

Riet – Volgens mij begin jij nu een beetje in de war te raken, arm kind. Bram natuurlijk! Mijn kleinzoon. Jouw man. Wat is er gebeurd?

Eva – O ja... nou...

Riet – Sorry, ik wil niet nieuwsgierig zijn. Het is allemaal nog zo vers... Je vertelt het later maar. Hij heeft zich toch niet opgehangen?

Eva – Nog niet...

Riet – In onze familie hangen de mannen zich nogal eens op.

Eva – Echt waar?

Riet – Vooral de mannen. Geen idee waarom, maar ophangen is kennelijk niet zo vrouwelijk... *(Bram verschijnt opnieuw. Eva wenkt hem, maar hij blijft voorzichtig uit zicht. Riet ziet de urn.)* Dus je hebt hem laten cremeren?

Eva – Ja, dat was... volgens mij wat hij wilde. Ik hoop dat u dat niet erg vindt.

Riet – Dan weet je tenminste zeker dat zijn bacillen hem niet overleven.

Eva – Ja...

Riet – Chinees of Japans?

Eva – Eh... We weten het eigenlijk niet. Aziatisch in elk geval.

Riet – Aha.

Eva – Wilt u iets drinken? Sinaasappelsap... of Limburgse primeurwijn.

Riet – Ik wil je niet tot last zijn. Er is nog niemand... Ik ben zeker wat te vroeg, sorry.

Eva – Nee hoor, u bent precies op tijd... Het is alleen... Eigenlijk vroegen we ons af of we het niet beter konden afblazen... Nou ja...

Riet – Maak je geen zorgen. Ik houd ook niet van plechtigheden. Maar je moet er toch even bij stilstaan. Het was je man tenslotte... Luister, ik ga even langs bij pastoor Frans in de pastorie en kom straks terug, goed?

Eva – Ik loop even mee naar de deur...

Riet – Hij is een oude vriend van de familie. Ik kende hem vroeger heel goed. O ja, bijna vergeten... Ik heb pastoor Frans gevraagd de as van mijn kleinzoon te komen zegenen.

Eva – Pastoor Frans?

Riet – Hij was een goede vriend van mijn man. Hij heeft ons tijdens de oorlog in 's-Hertogenbosch getrouwd. Mussert zelf was zelfs onze getuige.

Eva – Aha.

Riet draait zich naar de urn en slaat een kruis.

Riet – Geloof me, in uniform had die man uitstraling... Ik hoop dat je er geen bezwaar tegen hebt als pastoor Frans een mis opdraagt voor zijn zielenrust.

Eva – Voor de ziel van Mussert?

Riet – Voor de ziel van mijn kleinzoon!

Eva – O ja, natuurlijk. Als het helpt...

Riet – Het is in elk geval een gelegenheid om die heilige man weer eens te zien. Op onze leeftijd... Helaas zie je je vrienden bijna alleen nog op begrafenis.

Eva – Natuurlijk.

Riet – Op den duur hoop je bijna dat er iemand sterft, alleen maar om de anderen weer eens te zien.

Eva – Tja... (*Riet vertrekt met Eva, die buiten beeld verder praat.*) Tot straks, Riet!

Bram komt terug. Eva verschijnt ook weer.

Bram – Waarom heb je haar niet gewoon gezegd dat ik niet dood ben?

Eva – Ze liet me geen woord tussenkomen! En ik wist niet hoe ik haar moest vertellen dat háár man dood is!

Bram – Verdomme...

Eva – En jij dan? Waarom kwam jij niet uit je schuilplaats?

Bram – Ik was bang dat ze een hartaanval zou krijgen als ze me zag!

Eva – We moeten toch een manier vinden om een eind aan deze absurde toestand te maken.

Bram – Dood zijn heeft trouwens niet alleen nadelen... Hoorde je wat ze zei? Ik was haar favoriete kleinzoon.

Eva – Ze heeft er geen andere!

Bram – Toch doet het me goed te weten dat mijn oma van me houdt.

Eva – Ze zei ook dat je een losbol was die zo'n beetje elke seksueel overdraagbare aandoening heeft opgelopen.

Bram – Ze begint een beetje te dementeren. En trouwens, dat was vóór ik jou kende.

Eva – Zo vertelde zij het niet helemaal...

Er wordt aangebeld.

Bram – Nog meer condoleances, zeker.

Eva – Je hebt gelijk. Blijf nog maar even uit zicht, dan bereid ik de mensen voor op je wederopstanding.

Bram – Ik voel me als een zombie die zijn vrouw in de kast moet verstoppen zodra er bezoek komt.

Bram gaat weg. Eva doet open.

Eva (*buiten beeld*) – O, u komt als geroepen! We hebben namelijk een paar vragen... (*Ze komt terug met Marten.*) Dracula, je mag uit je grafkelder komen. Het is de man van de uitvaart!

Bram komt terug.

Marten – Goedemiddag, meneer Van Leeuwen. En nogmaals, namens de uitvaartonderneming gecondoleerd. Ik was toch nog bij een andere familie in de buurt, dus ik dacht: ik loop even langs.

Bram – U hebt mijn bericht dus gekregen.

Marten – Ja, maar ik begreep niet goed wat precies het probleem was. Wat kan ik voor u doen, meneer Van Leeuwen?

Bram duwt de rouwkaart onder zijn neus.

Bram – Wat u voor me kunt doen? Kijk! Dit is mijn probleem.

Marten (*bekijkt de kaart*) – Ik zie niet meteen...

Bram – Ik ben Bram van Leeuwen!

Marten – U bent Bram van Leeuwen?

Bram – Volgens uw rouwkaart ben ik de overledene!

Marten – Aha... (*Hij kijkt opnieuw.*) En u houdt vol dat u niet dood bent?

Bram staat op ontploffen.

Bram (*tegen Eva*) – Doe jij dit maar, anders hebben we zo meteen echt een tweede lijk.

Eva – U ziet toch dat mijn man niet dood is!

Marten kijkt naar de urn.

Marten – Maar wie zit er dan in die urn?

Eva – Bram van Leeuwen. Zijn grootvader!

Marten – O, nu begrijp ik het. Een klein gevalletje van persoonsverwisseling dus.

Bram – Klein? Iedereen denkt dat ik dood ben!

Marten – Ja, dat is vervelend. U had op de rouwkaart misschien moeten vermelden dat het om uw grootvader ging.

Bram – Dat hebben we gedaan! Ik had er “op 102-jarige leeftijd” bij gezet!

Eva – Kijk! In plaats daarvan staat er “op 32-jarige leeftijd”.

Marten – Waarschijnlijk een klein tikfoutje. We hebben net iemand nieuws op de administratie.

Bram – Een klein tikfoutje? Ik noem dit een flinke beroepsfout!

Eva – En wat stelt u nu voor?

Marten – Daar overvalt u me een beetje mee...

Bram – Denkt u dat wij hier wél op voorbereid waren? We verwachten een hele stoet mensen voor een ontroerend afscheid en er is alleen een klein foutje gemaakt in de identiteit van de overledene!

Eva – Een kleine tegemoetkoming lijkt me wel het minste wat u kunt doen.

Marten pakt zijn smartphone.

Marten – Eén moment... Ik heb hier de e-mail die u ons voor de rouwkaart hebt gestuurd. Kijk maar... (*Bram kijkt.*) U ziet het: er staat echt “op 32-jarige leeftijd”.

Bram – Jij had die mail toch gestuurd?

Eva – O, nu is het mijn schuld? Dan had je het zelf maar moeten doen! Vraag ik jou soms om mijn moeder te laten cremen?

Bram – Je moeder lééft nog! Helaas...

Eva – Ik vermoord hem...

Marten trekt zich voorzichtig terug.

Marten – Ik laat u dit kleine familiegeschil maar even onderling oplossen. Doet u geen moeite, ik weet de weg.

Marten vertrekt.

Bram – Je eigen man doodverklaren... Dat noem ik pas een veelzeggende vergissing.

Eva – Hou op. Iedereen kan zich toch vergissen?

Bram – Tussen 102 en 32 zit nogal wat ruimte.

Eva – Genoeg! Dan had jij het zelf maar moeten regelen! Het is jouw opa, niet de mijne!

Bram – Ik had andere dingen te doen.

Eva – Natuurlijk! Meneer werkt. Meneer is kunstenaar... En ik mag de rouwkaarten schrijven.

Bram – Nou ja, schrijven... Blijkbaar zelfs dat niet. (*Hij ziet haar blik en heeft meteen spijt.*) Sorry, ik...

Woedend kijkt Eva rond naar iets wat ze naar zijn hoofd kan gooien. Uiteindelijk grijpt ze de Chinese urn en heft die op alsof ze hem op de grond wil smijten.

Eva – Weet je wat ik met jouw NSB-opa doe?

Bram – Nee, niet dat! Alsjeblieft. Niet opa!

Eva – Mijn opa zat in het verzet!

Bram – Jij zei zelf dat hij pas bij het verzet ging toen de Canadezen Breda al binnenreden! Ik weet dat het daar toen behoorlijk druk was op de weg, maar kom nou...

Eva – Durf jij de nagedachtenis van mijn opa te beledigen?

Bram – Ik zeg alleen dat jouw opa ook niet bepaald vanaf dag één in het verzet zat.

Eva – Ik weet niet wat me tegenhoudt om...

De deurbel onderbreekt haar. Bram maakt van de gelegenheid gebruik om de urn uit haar handen te nemen.

Bram – Mag ik opa even terug?

Bram zet de urn weer op het tafeltje.

Eva – Sorry. Ik weet niet wat me bezielde.

Bram – We staan allemaal een beetje onder spanning. *(De bel gaat opnieuw.)* Ga jij maar open doen.

Eva – Ik ga al... *(Bram verdwijnt. Eva doet open en praat buiten beeld.)* O, hallo mam...

Truus *(buiten beeld)* – Arm kind! Ik kan me voorstellen hoe je eraan toe bent... *(Eva komt binnen met Truus.)* Natuurlijk ben ik meteen gekomen.

Eva – Dank je, maar het hoefde niet. Bovendien...

Truus – Sorry, ik had geen tijd meer om bloemen te kopen.

Eva – Geeft niet. Eigenlijk kende ik hem nauwelijks...

Truus – Fijn dat je het zo opneemt. Maar je eigen schoonzoon verliezen via een rouwkaart... Je had me toch kunnen bellen!

Eva – Nee, maar ik moet je iets vertellen...

Truus – Het is verdrietig, maar ik heb altijd gezegd dat hij niet de man voor jou was.

Eva – Waarom zeg je dat nou?

Truus – Kunstenaars zijn leuk, maar zonder jouw salaris als schoonheidsspecialiste was die koelkast altijd leeg geweest...

Eva – Geld is niet alles.

Truus – Misschien niet, maar voor de huur is het wel handig. Nu hij er niet meer is, kan ik je eventueel alvast iets voorschieten op je erfenis...

Eva – Mijn erfenis?

Truus – De mijne natuurlijk. Want hij laat je vast weinig na. Behalve schulden en schimmelinfecties, of erger. (*Ze kijkt naar de schilderijen.*) En dan heb ik het nog niet over al die klieders. Hij heeft er bij leven geen één verkocht.

Eva – Je zei dat je zelf rood stond! Dat je ons geen cent kon lenen!

Truus – Ja, maar dat was toen...

Eva – Dus als ik je nú om een cheque vroeg...

Truus – Ik ben je moeder. Nu je weduwe bent...

Eva – Weduwe... Ik moet nog een beetje wennen aan dat woord.

Truus – Je weet wat ze zeggen: één man weg, tien nieuwe ervoor terug.

Eva – Zeggen ze dat echt?

Truus – Hoe dan ook, nu kun je opnieuw trouwen.

Eva – Opnieuw trouwen? Dat is toch afschuwelijk!

Truus – Sorry. Het is misschien nog wat vroeg. Maar op jouw leeftijd moet je ook niet te lang wachten.

Eva – Dank je. Daar knap ik echt van op.

Truus ziet de urn.

Truus – Wat is dat? Een van zijn laatste kunstwerken?

Eva – Zo kun je het noemen... (*Er wordt aangebeld.*) Wie is dat nu weer?

Truus – Je hebt toch mensen uitgenodigd? Natuurlijk komen ze je man de laatste eer bewijzen. Hoe eerder dat achter de rug is, hoe eerder jij verder kunt.

Eva gaat naar de deur.

Eva (*buiten beeld*) – O, Robin... Het spijt me, mijn man is er niet...

Robin (*buiten beeld*) – Dat weet ik. Ik heb de rouwkaart gekregen. Maar u had me ook even kunnen bellen...

Eva komt terug met Robin.

Eva – Nee, maar er is een misverstand...

Truus – Goedemiddag.

Eva – Robin, dit is mijn moeder. Mam, dit is Robin, de galeriehouder van Bram.

Truus – Aangenaam.

Robin – Goedemiddag. En gecondoleerd. Uw schoonzoon had enorm veel talent. Helaas heeft hij ons verlaten voordat het grote publiek hem kon ontdekken, zoals zo vaak bij vooruitstrevende genieën...

Truus – Dus u denkt echt dat die klieders nog geld kunnen opleveren?

Robin – Het klinkt hard, maar werk van een dode kunstenaar verkoopt nu eenmaal beter.

Truus – Echt? Waarom?

Robin – Onder meer omdat je zeker weet dat een dode schilder nooit meer nieuwe doeken zal produceren.

Truus – In het geval van mijn schoonzoon is dat misschien maar goed ook... *(Ze lacht luid. De anderen kijken haar geschokt aan.)* Grapje.

Eva – Wilt u wat sinaasappelsap?

Truus – Ja, graag.

Eva – Ik bedoelde Robin.

Robin – Dank u, ik wil u niet storen. Ik laat u liever in familiekring rouwen.

Truus – U stoort helemaal niet. Toch, Eva? Dus u bent kunsthandelaar?

Robin – Ik heb een galerie, inderdaad.

Truus – Ik heb jaren geleden op een rommelmarkt eens een schilderij gekocht. Ik vraag me nog steeds af wat het waard is. Soms blijkt je ineens iets kostbaars te hebben. Laatst was er nog zoiets op televisie, weet u nog?

Eva – Mam, zou je ons even alleen kunnen laten?

Truus – Ik ben vlakbij. Ik ga een bloemetje halen, voor de vorm. *(Ze ziet Eva's blik.)* Als je me nodig hebt, bel je, goed?

Eva loopt met haar moeder naar de deur. Robin bekijkt ondertussen de schilderijen die tegen de muur staan. Eva komt terug.

Eva – Sorry...

Robin – Ik had zijn laatste werk nog niet gezien. Het is werkelijk bijzonder. *(Ziet de urn.)* En zo te zien was hij ook met keramiek begonnen. Chinees of Japans?

Eva – Het is een urn.

Robin – O... *(Begrijpt het.)* Aha. Dus dat is... Tja, wat stelt een mens uiteindelijk voor?

Eva – Neem een pinda.

Robin – Luister, ik wil u niet overvallen, maar ik dacht aan een retrospectief van zijn werk.

Eva – Gisteren wilde u hem niet eens een kleine tentoonstelling geven. U zei dat hij er nog niet klaar voor was.

Robin – Nu denk ik dat hij er klaar voor is.

Eva – Omdat hij dood is?

Robin – We zouden de emotie rond zijn overlijden kunnen benutten om het publiek zijn werk opnieuw te laten ontdekken. Of eigenlijk voor het eerst.

Bram wil uit zijn schuilplaats komen, maar na die laatste zin bedenkt hij zich.

Eva – Goed, ik overleg het met... Ik bedoel... ja, ik denk erover na.

Robin – Prima. Maar wacht niet te lang. Bel me.

Eva – Dat doe ik.

Robin haalt een cheque tevoorschijn en geeft die aan haar.

Robin – Hier. Een klein voorschot, voor het geval u ja zegt. Als u van gedachten verandert, geeft u hem gewoon terug.

Eva – Dank u.

Robin – Blijft u maar. Ik weet de weg.

Robin vertrekt. Bram komt terug.

Bram – Ik wist dat je moeder dol op me was, maar zó dol...

Eva – Het voordeel van jouw dood is dat ze me ineens geld wil lenen om onze schulden af te lossen.

Bram – En Robin heeft je al een cheque gegeven!

Eva – Bizar. Nu je dood bent wil iedereen me geld geven.

Bram – Laat zien... *(Hij pakt de cheque.)* Niet te geloven.

Eva – En dit was nog maar een voorschot.

Bram – Wat als we nog even wachten met de waarheid?

Eva – Je maakt een grapje.

Bram – Mijn galeriehouder wil een retrospectief van mijn hele oeuvre organiseren!

Eva – Postuum, voor alle duidelijkheid!

Bram – Robin heeft gelijk: een dode schilder verkoopt beter dan een levende. Mijn dood is misschien wel mijn grote kans om eindelijk iets van mijn leven te maken!

Eva – Zeg die zin nog eens. Volgens mij klopt er iets niet.

Bram – Die tentoonstelling kan mijn carrière lanceren!

Eva – Je carrière lanceren? Je bent dan een dode schilder!

Bram – Beter een dode schilder dan een onbekende.

Eva – En na die tentoonstelling? Wat doe je dan? Verdwijnen? Zelfmoord plegen? Opstaan uit de dood?

Bram – Geen idee. We improviseren wel.

Eva – Goed... (*Wijst naar de urn.*) En wat doen we met hém?

Bram – O ja. Die was ik alweer vergeten.

Eva – Je opa is namelijk wél echt dood.

Bram – Maar eerlijk gezegd interesseert niemand zich voor mijn opa, toch?

Eva – Behalve misschien zijn vrouw.

Bram – Goed, oma moeten we nog opvangen. Maar ze zit niet echt te springen om weduwe te worden. Of ze het vandaag hoort of over een paar dagen...

Eva – Een paar dagen? Denk je dat dat genoeg is voor een retrospectief van je hele oeuvre?

Bram – Een maand dan.

Eva – Perfect. En wat ga je een maand lang doen? In de badkamer wonen?

Bram – Ik herinner je eraan dat deze hele ellende oorspronkelijk een beetje jouw schuld is.

Eva typt op haar telefoon.

Eva – Kijk. Ik heb de mail aan de uitvaartonderneming teruggevonden.

Bram – En?

Eva – Goed, ik heb me in de leeftijd vergist. Maar ik heb wel degelijk geschreven dat het je grootvader was.

Bram kijkt naar het scherm dat ze hem laat zien.

Bram – Ja hoor... “Bram, zijn grootvader, op 32-jarige leeftijd.”

Eva – Geef toe dat ze daar iets van hadden moeten merken. Grootvader op je tweeëndertigste!

Bram – In plaats daarvan hebben ze “zijn grootvader” weggehaald en “op 32-jarige leeftijd” laten staan. Wat een stelletje idioten.

Eva kijkt hem achterdochtig aan.

Eva – Zeg eens eerlijk... Je hebt dit toch niet expres gedaan?

Bram – Ben je helemaal gek geworden?

Er wordt aangebeld.

Eva – Voor de dood van je opa verwachtten we niemand, maar het nieuws van jouw overlijden maakt blijkbaar veel meer los.

Bram – Goed teken voor mijn postume tentoonstelling. Ik ga weer naar de badkamer.

Eva – En als iemand zijn handen wil wassen?

Bram – Goed punt. Ik verstop me in de kast.

Bram opent een kast en kruipt erin.

Eva – Hopelijk wil niemand daar zijn jas ophangen... *(Ze gaat open doen en praat buiten beeld.)* O, meneer De Boer...

Sam – Zeg maar Sam. Mag ik vijf minuutjes binnenkomen?

Eva – Natuurlijk. U bent hier tenslotte thuis.

Eva komt binnen met Sam, die een bos bloemen draagt.

Sam – Ik blijf niet lang. Ik wilde alleen even zeggen dat...

Eva – Ja, ik weet het. Het spijt me echt van die huurachterstand...

Sam – Daar praten we nu niet over. Er zijn belangrijkere dingen in het leven, toch?

Eva – Eh... ja, zeker.

Sam geeft haar de bloemen.

Sam – Hier, voor u.

Eva glimlacht breed omdat ze denkt dat de bloemen echt voor haar zijn.

Eva – Dank u. Wat attent. Het is lang geleden dat iemand mij bloemen heeft gegeven...

Sam – Nou ja, als ik zeg voor u... eigenlijk zijn ze vooral voor...

Eva – Natuurlijk. Waar zit ik met mijn hoofd. Het had echt niet gehoeven. Ik zet ze hier zolang neer...

Ze zet de bloemen in de urn.

Sam – Over de huur hoeft u zich geen zorgen te maken. U hebt nu al genoeg aan uw hoofd.

Eva – Eh... ja.

Sam – Betaalt u maar wanneer het lukt. In uw situatie...

Eva – Mijn situatie...

Sam – Ik ben zelf een paar jaar geleden mijn partner verloren. Geloof me, ik weet wat u doormaakt.

Eva – Wat vreselijk. Dat wist ik niet. Wat is er gebeurd?

Sam – Ik praat er bijna nooit over, maar u begrijpt het tenminste... Mijn partner zat in een klein vliegtuig dat boven het IJsselmeer is neergestort. Het wrak is nooit gevonden.

Eva – Wat afschuwelijk... Afscheid nemen lijkt me extra moeilijk als zelfs de zwarte dozen nooit worden teruggevonden. En zo groot is het IJsselmeer nou ook weer niet.

Sam – Men denkt dat het toestel ergens in een diepe geul is verdwenen.

Eva – Met al die baggerwerkzaamheden hier weet je ook nooit wat er onder water verdwijnt... Misschien komt het over twintig jaar ineens boven bij de aanleg van een nieuwe polder. En hoe heette uw vrouw?

Sam – Maarten.

Eva – O... juist.

Sam – Maar wat is er met uw man gebeurd? Ik kwam hem vorige week nog tegen op de trap. Hij zag er kerngezond uit.

Eva – Ja... Het kwam voor iedereen onverwacht.

Sam – U hoeft er nu niet over te praten, dat begrijp ik. Maar ik had veel waardering voor uw man.

Eva – Zal ik iets sterks voor u inschenken?

Sam – Helaas is het vaak zo dat kunstenaars pas na hun dood op waarde worden geschat.

Eva – Dat zei zijn galeriehouder net ook.

Sam – Zijn galeriehouder?

Eva – Die was hier net. Die wil een grote tentoonstelling organiseren om...

Sam – Heel goed idee. Zijn schilderijen zullen nu vast als warme broodjes over de toonbank gaan. Zijn prijzen schieten omhoog.

Eva – Vast. Mijn man mocht u trouwens ook graag. Ik weet zeker dat hij... Maar nu ik eraan denk, ik weet niet of ik dit wel moet vragen...

Sam – Ik ben toch uw vriend?

Eva – Hoeveel huur waren we u precies schuldig?

Sam – Daar hoeven we het nu echt niet over te hebben... 6.263 euro.

Eva – Luister. Zou u ter betaling van dat bedrag misschien een schilderij van mijn overleden man accepteren?

Sam – Eh... Waarom niet. U bent nu weduwe... en eerlijk gezegd zie ik dat geld anders waarschijnlijk nooit meer terug.

Eva – U krijgt er geen spijt van. Welke wilt u?

Sam bekijkt de schilderijen en kiest er min of meer willekeurig één uit.

Sam – Deze dan?

Eva – U hebt een bijzonder goed oog.

Sam – Voor mij krijgt dit schilderij vooral emotionele waarde.

Eva – En ik weet zeker dat het financieel ook geen slechte keuze is.

Sam – Dat hoop ik. 6.263 euro is toch een bedrag... Goed, ik laat u weer alleen. Als u iets nodig hebt, weet u me te vinden.

Eva – Ik waardeer het echt... Dank u. Werkelijk. Ik loop even mee.

Eva brengt Sam naar de deur; die neemt het schilderij mee. Eva komt terug. Bram ook.

Bram – Verdomme! Zesduizend euro! Mijn eerste koper! Petje af!

Eva – Heerlijk om ineens de weduwe van Van Gogh te zijn. Hij is nog nooit zo aardig tegen me geweest. Als ik hem boven op onze schuld nóg om geld had gevraagd, had hij het me volgens mij rentevrij geleend.

Bram – Had je misschien moeten doen. Want laten we eerlijk zijn: ik kan niet eeuwig dood blijven.

Eva – Dat lijkt me ook.

Er wordt aangebeld.

Bram – De zaken lopen goed. Ik kruip weer in mijn grafkelder.

Bram gaat terug de kast in. Eva gaat naar de deur.

Eva – O, Jeroen!

Eva komt binnen met Jeroen, die een rouwkrans draagt met het lint: “Voor mijn beste vriend”.

Jeroen – Arm meisje... Zodra ik de rouwkaart kreeg ben ik gekomen. Maar je had me toch kunnen bellen!

Eva – Ik... Ik wilde je niet lastigvallen.

Jeroen – Ik ben er altijd voor je geweest, dat weet je. En nu meer dan ooit.

Eva – Het is allemaal nog zo...

Jeroen – Ik begrijp het. Ik hield veel van Bram. Zonder te overdrijven: volgens mij was ik zijn beste vriend. Kijk, ik heb dit meegenomen.

Jeroen geeft de krans aan Eva, die hem wat ongemakkelijk aanneemt.

Eva – Dank je, lief. Wil je iets drinken? Ik heb Limburgse primeurwijn.

Jeroen – Ja, waarom niet. *(Eva schenkt hem in. Hij drinkt zwijgend en trekt een gezicht.)* Zijn dood doet mij ook echt iets. Mijn maag draait er helemaal van om.

Eva – Dat kan ook de wijn zijn.

Jeroen – Maar jij moet hier doorheen. *(Hij neemt haar stevig in zijn armen.)* Het leven gaat door, Eva!

Eva – Natuurlijk. *(Bram steekt woedend zijn hoofd uit de kast, maar zij gebaart hem te blijven zitten.)* Wacht even, ik krijg zo geen lucht...

Jeroen laat haar los.

Jeroen – Sorry... *(Hij kijkt rond.)* Zijn dat zijn laatste schilderijen?

Eva – Ja.

Jeroen – Wat een talent. Als hij was blijven leven, had hij ons allemaal nog verbaasd.

Eva – Geloof me, hij kan je nog steeds verbazen.

Jeroen – Maar goed... Je moet verder.

Eva – Is dat niet een beetje snel?

Jeroen – Ik wacht op je, Eva. Zo lang als nodig is.

Eva – Wat bedoel je?

Jeroen – Je weet heel goed wat ik bedoel, maar ik wil niets forceren. Ik zou dit eigenlijk niet mogen zeggen omdat hij mijn vriend was, maar Bram verdiende jou niet.

Eva – Ik weet niet of ik dat als compliment moet opvatten.

Jeroen – Absoluut. Als ik je alles vertelde wat ik over Bram weet...

Eva – O ja?

Jeroen – Maar ik wil dat je een goede herinnering aan je man houdt... zolang zijn as nog warm is. Als je ooit wilt praten, 's avonds... zelfs midden in de nacht...

Eva – Natuurlijk. Ik heb je nummer, Jeroen. Maar nu moet ik eigenlijk...

Jeroen – Je wilt even alleen zijn. Ik begrijp het.

Eva – Dank je.

Jeroen – Eva, als ik je zo zie, zo...

Eva – Zo wat?

Jeroen – Zo...

Hij aarzelt en probeert haar dan plotseling te zoenen. Verrast laat Eva het even gebeuren en trekt zich daarna halfslachtig terug.

Eva – Jeroen, kom nou...

Jeroen – Sorry, ik weet niet wat me bezielde.

Eva – Vind je niet dat dit allemaal wel erg snel gaat?

Jeroen – Je hebt gelijk. Ik kom over een uurtje of twee terug, goed?

Eva – Goed.

Jeroen – Loop niet mee, ik weet de weg.

Jeroen vertrekt. Eva, nog wat van haar stuk, fatsoeneert haar kleding. Bram komt woedend uit de kast.

Bram – Zo. Die verspilt geen seconde. Mijn beste vriend, ja hoor.

Eva – Wat wil je? Hij denkt dat ik weduwe ben.

Bram – En jij duwde hem ook niet bepaald met geweld van je af!

Eva – Ik moet toegeven dat het niet onaangenaam is om ineens weer vrij op de markt te zijn.

Bram – Zeg dan meteen dat je liever had dat ik echt dood was!

Eva – Natuurlijk niet. Het is alleen... *(Er wordt aangebeld.)* Jij kunt beter verdwijnen.

Bram – Je hebt gelijk. Misschien is het weer een nieuwe aanbieder.

Bram verstopt zich opnieuw. Eva doet open.

Eva *(buiten beeld)* – O, Sanne. Wat fijn dat je er bent. Je gelooft nooit wat ons is overkomen. *(Eva komt binnen met Sanne.)*

Sanne – Ik weet het, Eva. Je moeder heeft me gebeld. Maar je had me wel een rouwkaart mogen sturen.

Eva – Nee, maar dat is omdat...

Sanne – Geeft niets. Ik snap dat je met je hoofd ergens anders zit. Ik kwam Jeroen trouwens op de trap tegen; hij heeft me al iets verteld...

Eva – Nee, maar het is helemaal niet wat je denkt...

Sanne – Jij en Jeroen, bedoel je? Nee hoor, ik denk helemaal niets...

Eva – O ja, nee... Ik had het niet over Jeroen. Luister, ik leg het je allemaal uit...

Sanne – Laat mij eerst even uitpraten. Ik begrijp je verdriet natuurlijk. Maar ik heb altijd gevonden dat Bram niet de juiste man voor jou was.

Eva – Jij ook al? Waarom dan?

Sanne – Ik weet niet of ik dit nu moet zeggen, maar misschien helpt het je bij het verwerken...

Eva – Wat?

Sanne – Bram was een rokkenjager, Eva! Hij bedroog je met alles wat bewoog!

Eva – Bram? Weet je dat zeker?

Sanne – Geloof me, ik kan het weten.

Eva – Heb jij met Bram geslapen?

Sanne – Nee! Dat zou ik je nooit aandoen. Jij bent mijn beste vriendin. Maar geloof me, als ik had gewild...

Eva – Dus Bram heeft jou versierd?

Sanne – Hij versierde álle vrouwen! En als ik “vrouwen” zeg...

Eva – Wat bedoel je?

Sanne – Heeft Jeroen je dat nooit verteld?

Eva – Zeg niet dat Bram óók met Jeroen heeft geslapen!

Sanne – Nee... Maar Jeroen vertelde dat Bram op een avond, tijdens zo'n jongensavond, zo dronken was dat hij met een travestiet naar bed ging. Hij had het pas de volgende ochtend door.

Eva – Echt?

Sanne – Luister, het doet er nu niet meer toe. Mannen zijn nu eenmaal zo. Nou ja, niet allemaal gelukkig.

Eva – Ik ben kapot.

Sanne – Logisch. Maar zoals je moeder zegt: één man weg, tien nieuwe in de rij. Dus als je zin hebt om met Jeroen het bed in te duiken om jezelf te troosten, zou ik het doen!

Eva werpt een moordende blik naar de kast.

Eva – Ik zal erover nadenken... Bedankt voor de tip.

Sanne – Waar heb je anders een beste vriendin voor? Ik moet echt rennen, maar ik kom straks terug, goed?

Eva – Graag. Waar hij nu is, loopt Bram toch niet zomaar weg... (*Sanne vertrekt. Bram komt weer tevoorschijn, schuldbewust.*) Ik vermoord je. Dan hoef ik niet eens meer rouwkaarten te sturen, die zijn al verstuurd!

Bram – Ik zweer dat ze liegt! Ze liegen allemaal!

Eva – Waarom zou iemand de nagedachtenis van een dode zo besmeuren als het niet waar was?

Bram – Voor de lol! En omdat hij zich niet meer kan verdedigen! Daarom!

Eva – Ja hoor. Je oma heeft gelijk: je bent een losgeslagen smeerlap. Dus jij slaapt ook met travestieten?

Bram – Tegenwoordig zeggen we transgender. Ze had gezegd dat ze Charlie heette! De volgende ochtend kreeg ik argwaan en heb ik in haar tas gekeken. Op het vrachtwagenrijbewijs stond inderdaad een andere geslachtsaanduiding.

Eva – Dus je geeft het toe!

Bram – Ik zeg toch dat ik niet wist dat ze als man geboren was!

Eva – Het kan me niet schelen of het een man, een vrouw of iets daartussen was! Het gaat erom dat je me bedrogen hebt!

Bram – Jij hebt weinig recht van spreken. Mijn as is nog warm en jij laat je al betasten door mijn beste vriend!

Ze staan op het punt elkaar aan te vliegen. Midden in de ruzie komt een katholieke pastoor binnen, in zwart pak met priesterboord.

Pastoor – De deur stond open. Ik klopte, maar niemand antwoordde... Dus ik ben maar binnengekomen.

Eva – Wie bent u eigenlijk? Een exorcist? (*Wijst naar Bram.*) Komt u die seksmaniak bevrijden van de duivel die in hem zit?

Pastoor – Ik ben pastoor Frans. Uw grootmoeder had... (*Hij slaat een kruis.*) Maar ik dacht dat u dood was! Ik kwam juist bidden voor het heil van uw ziel.

Bram – Het zit zo... (*Tegen Eva.*) Zeg jij dan iets!

Eva – Ja... Mijn man is inderdaad dood... Maar dit is... zijn tweelingbroer. Arend.

Pastoor – Zo zo... Ik wist niet dat Bram junior een tweelingbroer had.

Eva – Dat is ook nog maar heel recent. Ik bedoel... ik wist zelf ook niet dat ik een zwager had. Hij komt net uit Rotterdam. Het was een verrassing.

Pastoor – De gelijkenis is inderdaad verbluffend. Maar goed, de laatste keer dat ik uw broer zag was bij zijn doop. Goedemiddag.

Ze geven elkaar een hand.

Bram – Noemt u me maar Arthur, pastoor.

Pastoor – Ik dacht dat u Arend heette.

Bram – Arend, natuurlijk. Ik ben zo van streek. Zodra ik hoorde wat er met mijn broer was gebeurd, ben ik meteen gekomen. En nu zal ik hem nooit leren kennen, behalve als... (*kijkt naar de urn*) een hoopje as.

Pastoor – O, u hebt hem laten cremieren...

Eva – Ja, ik weet dat dat vroeger niet erg katholiek was, maar dat wist ik niet. En die idioot van de uitvaartonderneming heeft niets gezegd toen we het regelden.

Pastoor – Dus u had een tweelingbroer zonder dat u dat wist?

Bram – Ik had het pas net ontdekt. Ik vind een broer en het lot rukt hem meteen van me weg! Een echte Griekse tragedie. Voor welke zonde straffen de goden mij zo, pastoor?

Pastoor – Sorry, mijn zoon, maar wat God betreft ken ik er maar één.

Eva – Natuurlijk. Arend, je weet toch dat pastoor Frans monotheïst is.

Pastoor – Maar hoe kun je nu niet weten dat je een tweelingbroer hebt?

Bram – Een duister verhaal met ingevroren sperma, embryo's en ivf. Te lang om uit te leggen. Maar de waarheid komt altijd boven, nietwaar? Zoals u in het Latijn zegt: in vitro veritas...

Pastoor – Eh... ja.

Bram kijkt naar de schilderijen.

Bram – Hij was in elk geval een groot kunstenaar.

De pastoor werpt een blik op de schilderijen.

Pastoor – Ik weet niet veel van kunst, maar...

Bram – Zijn stijl was niet bepaald traditioneel. Toch weet ik zeker dat hij diep vanbinnen groot respect had voor het geloof. Net als ik.

Pastoor – God kent de zijnen.

Bram – Er zit toch iets mystieks in zijn werk, vindt u niet?

De pastoor lijkt niet overtuigd.

Pastoor – Tja... *(Hij ziet de urn.)* Dus dit is de as van...

Eva – Ja.

De pastoor zegent de as met een kruisteken.

Pastoor – In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest...

Bram – Amen.

Pastoor – Zondag laat ik in mijn parochie een mis opdragen voor zijn zielenrust.

Bram – Een mis. Goed idee. Wat vind jij, Eva?

Eva – Ja, als jij dat wilt... Ik bedoel: natuurlijk. Een mis kan geen kwaad, met alles wat mijn man op zijn kerfstok had. Toch, Arend?

Bram – Dus u was bevriend met mijn oma? Vreemd, ze heeft nooit over u verteld.

Pastoor – Ze heeft mij eerlijk gezegd ook nooit verteld dat ze een tweede kleinzoon had. Dus als ik het goed begrijp: u kende uw grootmoeder wel, maar uw tweelingbroer niet? Ik raak de draad een beetje kwijt.

Bram – Ik ook.

Eva besluit het gesprek een andere kant op te sturen.

Eva – En u, pastoor? Hoe hebt u Riet leren kennen? Ik bedoel de grootmoeder van mijn man.

Pastoor – Ik was haar biechtvader toen ze nog een meisje was. Ik heb haar eerste communie begeleid. En ik heb haar later getrouwd.

Bram – Dan kende u mijn grootvader dus ook.

Eva – Ja, hij zegt net dat hij ze getrouwd heeft...

Bram – Natuurlijk.

Pastoor – Goed, ik laat u weer alleen. Ik moet nog bij enkele parochianen langs.

Bram – Kom nou, pastoor, u drinkt toch wel een glas Limburgse primeurwijn met ons?

Pastoor – Ik dacht niet dat dit het juiste moment was voor bacchanalen.

Eva – Geloof me, primeurwijn is altijd van het seizoen. Ik drink hem het hele jaar door. *(Ze slaat haar glas achterover en is al behoorlijk aangeschoten.)* Zo, dat lucht op.

De pastoor kijkt hen bezorgd aan alsof hij twee bezetenen voor zich heeft.

Bram – Kom op, pastoor! Laat u eens verleiden. Die parochianen kunnen toch even wachten?

Pastoor – Ik vrees van niet, mijn zoon. Het gaat om de ziekenzalving.

Eva – O... In dat geval, pastoor, krijgt u mijn absolutie.

Bram – Gaat heen in vrede.

De pastoor trekt zich voorzichtig terug.

Pastoor – Ik kom straks nog even terug om Riet te begroeten.

Bram – O ja... Riet... Oma. Ze zal vast heel verbaasd zijn ons straks met z'n drieën te zien.

Pastoor – Blijft u maar. Ik trek de deur wel dicht.

De pastoor vertrekt.

Bram – Een heilig man.

Eva – Ik zou ook wel eens bij leven een mis voor mezelf willen meemaken.

Bram – Het moet bijzonder zijn om bij je eigen uitvaart te zijn.

Eva – Al die mensen zien huilen om je as terwijl ze je bij leven niet konden uitstaan.

Bram – Ik kan misschien incognito naar die mis. Met een zonnebril achter een pilaar gaan zitten?

Eva – Met muziek zou het nog ontroerender zijn. Mozart? Wat denk je?

Bram – Ik zou het Requiem graag nog één keer horen. Weet je wat Mozart daarover gezegd zou hebben?

Eva – Nee.

Bram – “Ik vrees dat ik dit requiem voor mezelf componeer.” Een paar maanden later was hij dood. Ik kan het tenminste nog bij leven horen.

Er valt een stilte.

Eva – Besef je dat we nu serieus je eigen uitvaart aan het organiseren zijn?

Bram – Ja, en eerlijk gezegd begin ik het een beetje eng te vinden.

Ze proberen allebei weer tot zichzelf te komen.

Eva – Goed, genoeg. We moeten nu meteen stoppen met deze komedie, anders worden we echt gek.

Bram – Volgens mij zijn we vooral al een beetje dronken. Maar je hebt gelijk. Ik bel iedereen één voor één.

Eva – Je beseft dat je dan de cheque van je galeriehouder moet teruggeven, de cheque van mijn moeder kunt vergeten en een andere manier moet vinden om onze huurachterstand te betalen?

Bram – Tja. Aan alle goede dingen komt een eind. Zelfs aan de dood...

Eva – Nooit gedacht dat ik jou dat ooit zou horen zeggen.

Bram gaat weg. Er wordt aangebeld. Eva doet open. Jeroen, Sanne en Charlie komen binnen. Charlie heeft een bos bloemen bij zich. Charlie kan door een vrouw of een man in vrouwelijke presentatie worden gespeeld. Het gender is in elk geval bewust ambigu.

Jeroen – Hoi Eva... Daar zijn we weer.

Sanne – We wilden je op zo'n dag toch niet alleen laten!

Jeroen – Eva, dit is Charlie.

Eva – Charlie?

Jeroen – Een... vriendin van Bram. Ze wilde hem per se nog een laatste eer bewijzen.

Charlie – Dag mevrouw. Jeroen vertelde me wat er gebeurd is en... *(Geeft haar de bloemen.)* Hier. Dit waren zijn lievelingsbloemen.

Eva – Echt waar?

Charlie – Ik kende hem van de kunstacademie. Hij was heel attent. Als ik voor hem poseerde, kwam hij altijd met bloemen.

Eva – Zo. Ik wist niet dat mijn man ook bloemen schilderde.

Charlie – Eigenlijk schilderde hij vooral naakten...

Eva – Aha. Dan begrijp ik het al beter.

Charlie – Ik poseerde voor hem toen ik student was, voor wat extra geld. Zo heb ik uw man leren kennen. Hij had veel talent.

Eva – U poseerde naakt en hij merkte niets? Liefde maakt blind, maar schilders horen toch goed te kunnen kijken...

Charlie – Eh... ja...

Eva – Tenzij dit weer zo'n geval van naamverwarring is... Sorry dat ik het vraag, Charlie, maar... hebt u toevallig een vrachtwagenrijbewijs?

De anderen weten even niet wat ze moeten zeggen. Gelukkig komt Truus binnen en zorgt voor afleiding.

Truus – Goedemiddag allemaal. Voor wie mij niet kent: ik ben de schoonmoeder van onze dierbare overledene.

Charlie steekt Truus de hand toe.

Charlie – Dag mevrouw. Charlie.

Charlie schudt haar hand. Truus trekt een pijnlijk gezicht.

Truus – Stevige handdruk...

Charlie – Gecondoleerd.

Eva – Charlie poseerde naakt voor Bram.

Truus bekijkt Charlie van top tot teen.

Truus (*veelbetekenend*) – Ik begrijp het... Nou, als dat niet treurig is.

Sanne – Ja, het is een groot verlies voor ons allemaal.

Jeroen – Hij was mijn beste vriend.

Truus (*geeft Eva een cheque*) – Hier, ik heb een cheque voor je uitgeschreven. Misschien verzacht het het leed van het weduwschap een beetje.

Eva – Dank je, maar...

Truus – Het is in elk geval genoeg voor de crematiekosten.

Jeroen – Kom, een glas van die zure primeurwijn zal ons goed doen. Bram had vast niet gewild dat we op zijn uitvaart somber zaten te kijken.

Hij schenkt alleen zichzelf een glas in.

Sanne – Dat is waar. Hij hield zo van het leven, toch?

Eva – Ja, natuurlijk, maar...

Charlie – Waar hij nu ook is, hij kijkt vast naar ons. Hij zou ons niet willen zien huilen.

Bram steekt zijn hoofd uit de kast, maar zodra hij Charlie ziet trekt hij zich meteen terug. Jeroen heft zijn glas.

Jeroen – Op het leven dat doorgaat! Zonder hem...

Ze klinken.

Sanne – Ik weet dat het moeilijk is om erover te praten, maar waaraan is hij gestorven?

Eva – Ik weet niet goed hoe ik dit moet uitleggen...

Sanne – Tweeëndertig is wel heel jong om dood te gaan.

Charlie – Was hij pas tweeëndertig?

Truus – Hij was toch altijd al een beetje somber?

Sanne – Bedoel je...? Nee toch? Zeg niet dat hij zelfmoord heeft gepleegd.

Eva – Het ligt iets ingewikkelder.

Jeroen – Ik zou dit niet moeten zeggen, maar ergens verbaast het me niet.

Eva – O ja? Waarom niet?

Jeroen – Je kunt moeilijk zeggen dat zijn leven een groot succes was.

Eva – Juist...

Sanne – Vat het niet verkeerd op. We bedoelen alleen dat hij het type... miskende kunstenaar was.

Truus – Vooral miskend.

Charlie – Van Gogh pleegde ook zelfmoord, Eva. En hij was een groot kunstenaar.

Sanne – Ja, maar laten we niet overdrijven. Alleen zelfmoord plegen maakt je nog geen schildergenie.

Jeroen – Helaas is dat waar.

Sanne – Precies.

Eva is verontwaardigd.

Eva – Is dit echt hoe jullie mijn man zien? Als een mislukkeling? Iemand wiens leven niet eens de moeite waard was?

Sanne – Helemaal niet!

Jeroen – Dat zeggen we niet.

Truus – Maar geef toe: zijn zelfmoord zou dan wel het enige zijn dat hij in zijn leven tot een goed einde heeft gebracht.

Eva haalt diep adem.

Eva – Goed. Dan ga ik jullie allemaal teleurstellen. Ik moet iets vertellen...

Sanne – Ja?

Eva – Bram is niet dood. Hij zit in die kast. Hij komt zo tevoorschijn, maar ik wilde jullie eerst waarschuwen om de schok wat te verzachten.

Ze wacht op een reactie. Die komt niet.

Sanne – Natuurlijk is Bram bij ons. In ons hart. En daar blijft hij altijd, toch?

Jeroen – Natuurlijk.

Eva – Nee. Ik bedoel letterlijk. Hij zit levend in die kast.

De anderen wisselen ongemakkelijke blikken.

Truus – Eva, alsjeblieft. Bram zit niet levend in die bezemkast. Hij zit dood in die Chinese vaas.

Iedereen kijkt naar de urn. Bram maakt van de gelegenheid gebruik om uit de kast te glippen en naar de slaapkamer te verdwijnen.

Jeroen – We kunnen haar beter niet tegenspreken.

Truus – Absoluut.

Sanne geeft Eva een glas.

Sanne – Hier, drink wat. Dat doet je goed. (*Zachter.*) Ik vraag me af of ik er goed aan heb gedaan te vertellen dat haar man haar bedroog met transgender vrachtwagenchauffeurs...

Charlie – Het is gewoon een dip, Eva. Na zo'n schok is dat normaal.

Sanne – Je hebt tijd nodig om te rouwen, maar je zult zien: uiteindelijk vergeet je hem.

Eva – Goed, jullie hebben erom gevraagd. (*Ze opent de kast zonder erin te kijken.*) Nou?

De anderen kijken naar de lege kast. Eva kijkt zelf ook en ziet haar man niet.

Eva – Kom op, Bram. Doe niet kinderachtig. Kom eruit.

Eva kijkt de kast in en is totaal van haar stuk.

Eva – Ik snap het niet... Bram! Waar ben je nou?

Algemene gêne.

Sanne – Eva, je man is dood...

Er wordt aangebeld.

Truus – Ik doe wel open.

Truus gaat weg.

Pastoor – Goedemiddag, mijn kind. Is Riet er nog niet?

Truus komt terug met de pastoor.

Truus – Pastoor, u komt als geroepen. Mijn dochter kan blijkbaar nog niet accepteren dat ze weduwe is.

Eva – Pastoor, hebt u Brams tweelingbroer gezien?

Truus (*apart tegen de pastoor*) – Ik vraag me af of haar overleden man haar niet behekst heeft. Kunt u misschien iets doen met een kruis en wijwater, zoals in horrorfilms?

De pastoor weet niet goed wat hij met de situatie aan moet.

Eva – Arend, zijn tweelingbroer! Maar hij is helemaal geen tweelingbroer. Het is hém. Het is Bram!

Pastoor – Zijn tweelingbroer... O ja, natuurlijk... Arthur...

Eva – Goed, Arthur dan. Arthur bestaat niet!

Iedereen kijkt Eva meelijdend aan.

Eva – Ik zeg toch dat zijn grootvader dood is!

Jeroen – De grootvader van Arthur?

Charlie – Wie is Arthur eigenlijk?

Eva – Dit is belachelijk. Hij kan niet ver zijn. Bram! Bram!

Niemand verschijnt. Eva gaat zoeken.

Charlie – Arm mens...

Sanne – Die klootzak heeft haar echt gek gemaakt.

Jeroen – Misschien moeten we haar even laten rusten.

Sanne – We laten haar bij u, pastoor.

Pastoor – Ik doe mijn best, maar ik waarschuw u: wonderen kan ik niet verrichten.

Jeroen, Sanne en Charlie vertrekken.

Truus – Eva!

Truus gaat weg. De telefoon van de pastoor gaat met religieuze muziek, bijvoorbeeld orgel of gregoriaans gezang.

Pastoor – Hallo? O, Riet! Ja, ik ben er. Ben je verdwaald? Waar ben je dan? Goed, blijf staan. Ik kom je halen.

De pastoor vertrekt. Bram komt binnen. Eva komt ook terug.

Eva – Waarom kwam je niet toen ik je riep?

Bram – Ik wilde ze niet meteen een hartverzakking bezorgen door ineens uit een kast te springen!

Eva – Dus laat je mij liever doorgaan voor krankzinnig?

Bram – Geef toe, daar kun je een hartaanval van krijgen! Zelfs Jezus wachtte drie dagen voordat hij uit het graf kwam. En hij had het nieuws van zijn verrijzenis eerst al laten rondzingen zodat niemand te erg zou schrikken.

Eva – Ja hoor... Heeft het misschien iets te maken met die Charlie?

Bram – Echt, we moeten dit voorzichtig aanpakken.

Eva – Blijf hier. Mijn moeder komt zo terug; dan kun je oefenen in voorzichtig zijn. Ik ga haar halen.

Eva vertrekt.

Bram – Misschien kan ik zo meteen meteen van mijn schoonmoeder af. Volgens mij heeft ze een zwak hart.

Bram gaat op de grond liggen en trekt een laken over zich heen, bijvoorbeeld het tafelkleed. Marten komt terug.

Marten – Is daar iemand? (*Hij ziet Bram.*) Meneer Van Leeuwen? Dus uiteindelijk bent u toch gestorven...

Truus komt terug en ziet Bram liggen.

Truus (*verbaasd*) – Wat doet hij daar? Ik dacht dat zijn vrouw voor crematie had gekozen.

Marten – Blijkbaar is ze van gedachten veranderd.

Truus – Hoe kun je ná een crematie nog van gedachten veranderen?

Marten – Het goede nieuws is dat de rouwkaart nu niet meer aangepast hoeft te worden... Ik kom straks wel terug. Mevrouw, mijn respect... en natuurlijk gecondoleerd.

Marten vertrekt.

Truus – Eva!

Eva komt terug. Bram blijft op de grond liggen.

Eva – Zie je wel dat hij leeft!

Truus – Kijk zelf maar.

Eva – Dit meen je niet!

Truus – Heb je hem dan toch niet laten cremeren? Maar wie zit er dan in die urn?

Eva – O nee... Bram!

Bram komt overeind als Dracula.

Bram – Oeeeeh...

Truus – Goede God!

Truus valt flauw en stoot daarbij de urn om, die op de grond valt.

Eva – Mam! (*In paniek.*) Denk je dat ze dood is?

Bram – Ik vrees van niet...

Eva – Jij bent een monster!

Bram – Ze vroeg er toch om?

Eva – Raap dan op z'n minst je opa op. Dan raap ik mijn moeder wel op.

Bram – Voor opa haal ik misschien beter de stofzuiger...

Truus komt een beetje bij en ziet Bram.

Truus – Dus het is echt waar? U bent niet dood?

Bram – Sorry dat ik u teleurstel, schoonmoeder.

Eva – Maak je geen zorgen, het is maar een klein foutje van de uitvaartonderneming. (*Tegen Bram.*) Ga een nat washandje halen, je ziet toch dat ze zich niet goed voelt!

Truus – O mijn God!

Truus valt opnieuw flauw. Bram gaat weg. Riet komt terug met de pastoor.

Riet – Ik wilde nog even bij mijn man langs in het woonzorgcentrum, maar de receptioniste zei dat hij een paar dagen geleden was vertrokken. Ze wist alleen niet goed waarheen...

Eva – Hebben ze dat niet verteld?

Riet – Nee, ze deden een beetje geheimzinnig. Ik vraag me af of hij geen minnares heeft.

Pastoor – Op zijn leeftijd?

Riet – U kent mannen duidelijk niet... Nou ja, laat maar. In elk geval bedankt dat u ons in deze moeilijke tijd bijstaat, pastoor. Dat is een grote troost.

Eva – Zeker weten...

Riet – Arme Bram heeft ons helaas voorgoed verlaten.

Eva – Voorgoed... Dat moet nog blijken.

Pastoor – Pardon?

Eva – Een wonder blijft mogelijk. Jezus zelf stond toch drie dagen na zijn dood op?

Pastoor – Ja... Maar hem hadden ze niet gecremeerd.

Riet – Arm kind... Ze kan het nog niet bevatten.

Er klinkt een geluid. Truus komt weer bij.

Eva – Zal ik iets sterks inschenken? Volgens mij kunt u dat zo meteen goed gebruiken.

Pastoor – Dank u, maar ik drink alleen miswijn.

Truus – Ik lust wel wat.

Eva schenkt haar een glas in.

Eva – Neemt u een paar pinda's, pastoor.

De pastoor pakt een handje pinda's en begint te eten.

Pastoor – Beste Riet. (*Tegen Eva.*) Ik heb haar vroeger nog op mijn knie laten paardjerijden. U bent werkelijk niets veranderd.

Riet – Flatteur.

Pastoor – Maar u had mij nooit verteld dat u twee kleinzonen had.

Riet – Twee kleinzonen?

Pastoor – Ja, de tweeling!

Riet – Een tweeling? (*Zacht tegen Eva.*) Volgens mij begint die arme pastoor ook een beetje seniel te worden... Mag ik even uw badkamer gebruiken om me op te frissen?

Eva – Natuurlijk.

Riet gaat weg. De huisbaas komt binnen.

Sam – Ik hoorde iets zwaars vallen en maakte me zorgen. Alles goed, Eva?

Eva – Iets zwaars... Eh... ja hoor. Het was alleen mijn moeder.

Truus – Dank je wel.

Bram komt terug met in elke hand een washandje en doet alsof hij een spook is.

Bram – Oeeeeh...

Hij bevriest zodra hij Sam ziet. De pastoor slaat een kruis.

Pastoor – Jezus, Maria, Jozef...

Sam – Meneer Van Leeuwen? U bent dus niet dood?

Bram – Nou... niet helemaal.

Pastoor – Ik wist wel dat Bram geen tweelingbroer had.

Sam – Wat is hier aan de hand?

Bram – Een klein misverstand... Maar ik verzeker u dat ik me op dit moment bepaald niet geweldig voel.

Sam – Dit is ziek. Doen alsof u dood bent om uitstel te krijgen voor de huur?

Eva – Het is echt niet wat u denkt!

Sam – Met u gaat het blijkbaar prima. En dat waardeloze schilderij dat u me net hebt aangesmeerd kunt u houden! Morgen stuur ik de deurwaarder.

Sam vertrekt.

Truus – Maar wie is er dan dood?

Eva – Niemand.

Bram – Nou ja, iemand wel, maar...

Eva – Het is niemand van de familie.

Bram – Eigenlijk wel.

Eva – Hier komen we nooit uit.

Robin komt binnen.

Robin – Eva, hebt u al nagedacht over mijn voorstel? Ik heb alvast een ontwerp gemaakt voor de uitnodiging voor de opening en...

Robin ziet Bram.

Robin – Bram! Je leeft?

Bram – Ja... Ik bedoel, ik was dood, maar...

Robin – Zeg me niet dat je je eigen crematie in scène hebt gezet zodat ik eindelijk een retrospectief zou organiseren!

Bram – Het is iets ingewikkelder, echt waar.

Robin – Jij bent totaal gestoord.

Bram – Maar die tentoonstelling gaat toch wel door?

Robin – Ik wil je nooit meer in mijn galerie zien. Duidelijk?

Bram – Maar daarnet zei je dat ik een miskend genie was!

Robin – Dat zei ik omdat ik dacht dat je dood was!

Robin vertrekt. Jeroen komt terug met Charlie.

Jeroen – Charlie had haar tas laten liggen, met haar rijbewijs erin... *(Hij ziet Bram.)*
Bram? Je bent niet dood?

Bram – Nee dus. Sorry.

Jeroen – Je valt me zwaar tegen, Bram. Heel zwaar. Hoe durf je ons allemaal zo'n macabere komedie op te voeren? En vooral mij, je beste vriend!

Bram – Mijn beste vriend? Ik ben vijf minuten dood en je probeert al mijn vrouw te versieren!

Jeroen – Ik kan tenminste een vrouw herkennen als ik er één zie.

Bram – Klootzak!

Bram vliegt Jeroen aan. Charlie gaat ertussen staan. De pastoor slaat een kruis.

Charlie *(plots woedend)* – Laat hem los!

Charlie grijpt Jeroen stevig beet en slingert hem tot ieders verbazing de kamer door.

Charlie *(weer rustig)* – Ik kan niet tegen geweld.

Eva – Dat is te zien.

Jeroen – Ik vertrek liever. En vanaf nu ben ik niet langer je beste vriend. Sterker nog: ik ben helemaal je vriend niet meer.

Charlie – En voor alle duidelijkheid: je kunt prima vrouwelijk zijn én een vrachtwagenrijbewijs hebben.

Jeroen en Charlie vertrekken. Bram is verslagen.

Bram – Ik krijg het onaangename gevoel dat iedereen het me kwalijk neemt dat ik niet dood ben.

Eva – Dat trekt wel weer bij.

Bram – Ja hoor. We staan op het punt te scheiden, we hebben ruzie met het beetje familie dat we nog hadden, we zijn al onze vrienden kwijt, ik heb geen galeriehouder meer en morgen staat de deurwaarder voor de deur...

Pastoor – En als het aan mij lag, werd u ter plekke geëxcommuniceerd. Schandalig!

Riet komt terug uit de badkamer maar ziet Bram niet meteen.

Riet – Nou, jullie kijken alsof er iemand dood is.

Eva (*zacht tegen Bram*) – Nu moeten we je oma nog vertellen dat ze weduwe is.

Riet ziet Bram.

Riet – Goedemiddag meneer... (*Ze herkent Bram.*) Goede hemel! Dus het was waar, pastoor? Bram hééft een tweelingbroer?

Bram – Eh... nee, oma. Niet precies.

Riet – Maar dan betekent dat... Bram? Je leeft!

Eva – Ja... Grappig hè?

Pastoor – Ik zou zelfs zeggen: een echt wonder.

Riet – Mijn kleinzoon is na zijn crematie opgestaan uit de dood! Hebt ú dat wonder verricht, pastoor?

Pastoor – Helaas niet, Riet. Als ik die gave had, was ik allang heilig verklaard. U moet me alleen nog vertellen voor wie ik zondag nu eigenlijk de mis moet opdragen.

Eva – Het is gewoon een klein misverstand.

Pastoor – Mag ik intussen even mijn handen wassen? Wonderen doe ik niet, maar de ziekenzalving kan soms verrassend smerig zijn.

Eva – Natuurlijk, pastoor, deze kant op.

Pastoor – Of misschien waren het de pinda's...

De pastoor gaat weg. Riet kijkt naar de urn.

Riet – Maar wie zit er dan in die Chinese vaas?

Bram – Iemand die je niet kent.

Eva – Nou... toch wel.

Marten komt terug en richt zich tot Eva.

Marten – Mevrouw Van Leeuwen, ik wilde weten wat u besloten had over het lichaam van uw man. (*Hij ziet Bram.*) Meneer Van Leeuwen? Ik dacht dat u dood was. U moet nu toch echt eens kiezen...

Bram – Ik zeg u toch dat mijn grootvader de overledene is!

Riet – Je grootvader?

Eva – Ja, uw man, Riet.

Riet – O, duidelijk.

Eva – Het spijt ons echt. We wisten niet hoe we het u moesten vertellen.

Marten – Dus uiteindelijk bent ú de weduwe. Mevrouw, namens de uitvaartonderneming gecondoleerd.

Bram – Kunt u ons nu even alleen laten?

Marten – Natuurlijk... En wat betreft de rekening...

Bram kijkt hem vernietigend aan.

Marten – Dat bespreken we later. U hebt gelijk.

Marten vertrekt. Riet lijkt nauwelijks aangedaan en houdt haar glas op.

Riet – Nou, ik lust nog wel een glaasje rood.

Eva schenkt haar in.

Bram – Het lijkt je niet erg te raken dat je weduwe bent, oma.

Eva – En wij hebben ons zo uitgesloofd om haar te ontzien.

Riet – Iedereen moet een keer gaan. En hij was toch stokoud?

Eva – Honderdtwee.

Riet – Bram, nu hij dood is kan ik het je wel vertellen...

Bram – Wat nu weer?

Riet – Je grootvader... was niet echt je grootvader.

Bram moet dit even verwerken.

Bram – Hoe bedoel je, niet echt mijn grootvader?

Riet – Je vader was biologisch gezien niet de zoon van je grootvader.

Bram – Dus mijn grootvader was niet echt mijn grootvader.

Riet – Dat probeer ik je inderdaad te vertellen.

Bram – Gek genoeg lucht dat me vooral op. Dan ben ik tenminste niet de kleinzoon van een NSB'er.

Eva – Dus als ik het goed begrijp was Brams vader het resultaat van een buitenechtelijke verhouding.

Riet – Je echte grootvader is een man die ik een paar maanden vóór mijn kerkelijke huwelijk in de bijbelse betekenis van het woord heb leren kennen.

Eva – En ik neem aan dat dát het huwelijk een beetje heeft versneld.

Bram – Ik begrijp het. Met die NSB'er was het dus meer een verstandshuwelijk dan een liefdeshuwelijk.

Eva – En daarom woonden jullie op latere leeftijd niet in hetzelfde woonzorgcentrum.

Bram – Maar wie is mijn echte grootvader dan?

Riet – Dat is... moeilijk te zeggen.

Bram – Zeg niet dat het een Duitse SS-officier was en dat je met opa trouwde om na de bevrijding niet kaalgeschoren te worden...

Riet – Natuurlijk niet. Waar haal je het vandaan?

Bram – Of dat ik de geheime kleinzoon van Mussert ben! Je zei dat hij getuige was op jullie bruiloft.

Riet – Je echte grootvader leeft nog.

Eva – Kijk Bram, uiteindelijk is dat goed nieuws. Je verliest een dode grootvader en krijgt er een levende voor terug.

Bram – Dus ik kan hem ontmoeten?

Riet – Eigenlijk heb je hem al ontmoet.

Bram – O ja?

Riet – Maar je grootvader weet niet dat hij een kleinzoon heeft.

Eva – Het begint hier wel heel erg op Goede Tijden, Slechte Tijden te lijken.

Bram – Goed... maar ik kan hem toch zien?

Riet – Zodra hij terug is uit de badkamer.

Bram is verbijsterd.

Eva – Nu begrijp ik beter wat u bedoelde met “in bijbelse zin”.

Riet – Gezien zijn toestand lijkt het me beter dat hij nooit ontdekt dat hij een kleinzoon heeft.

De pastoor komt terug uit de badkamer.

Pastoor – Ik weet niet of dit het juiste moment is, maar er lekt iets onder het wijwatervat in uw badkamer...

Bram – Het wijwatervat?

Pastoor – Zei ik wijwatervat? Sorry, ik bedoelde natuurlijk de wastafel.

Bram – Een lekkage... Nee hoor, dit is juist het perfecte moment, pastoor.

Eva (*zacht tegen Bram*) – Je kunt hem niet opa noemen, maar “vader” mag altijd.

Pastoor – Goed, kinderen, ik denk dat we u maar alleen laten. We hebben voor vandaag allemaal genoeg emoties gehad.

Bram – Prima. Tot ziens, vader... eh, pastoor.

Pastoor – Gaat u mee, Riet?

Riet – Ik kom, pastoor.

Pastoor (*tegen Bram*) – Ik zal ook voor u bidden. Volgens mij kunt u dat goed gebruiken.

Riet – Nou Bram, leuk je weer gezien te hebben ter gelegenheid van je crematie.

Riet en de pastoor vertrekken.

Bram – Ik dacht dat ik de kleinzoon van een NSB'er was. Nu blijkt ik die van een ultraconservatieve pastoor te zijn. Ik weet niet of ik erop vooruit ben gegaan.

Ze blijven allebei even verslagen staan.

Eva – We kunnen eindelijk rustig onze pizza's opeten. Ik zet ze weer even in de oven.

Eva's telefoon gaat.

Bram – Zie je wel, je sprak te vroeg.

Eva kijkt op haar scherm.

Eva – Een bericht van de uitvaartonderneming.

Bram – Ik vrees het ergste.

Eva – Nee, je gaat lachen: het is eigenlijk goed nieuws.

Bram – Goed nieuws van een uitvaartonderneming? Daar ben ik benieuwd naar.

Eva (*leest*) – “Een vergissing van de uitvaartonderneming in uw voordeel”...

Bram – Dat klinkt als een kaart uit het Algemeen Fonds van Monopoly.

Eva – Ze hebben ons dossier bekeken en erkennen dat ze medeverantwoordelijk zijn. Ze willen ons een tegemoetkoming aanbieden.

Bram – Echt? Wat dan? Als we er maar een deel van onze huurachterstand mee kunnen betalen en de ontruiming voorkomen...

Eva – We mogen de Chinese vaas houden.

Bram – Zoals je al zei: we kunnen hem altijd als paraplubak gebruiken.

Eva – Nu moeten we alleen nog bedenken wat we met je NSB-opa doen.

Bram – Uiteindelijk is hij niet eens echt mijn opa. Alleen de man van mijn oma.

Eva – Een bedrogen echtgenoot.

Bram – En een NSB'er.

Ze kijken allebei peinzend naar de Chinese urn.

Eva – Goed, ik haal de stofzuiger.

Bram – Dan leeg ik de zak wel.

Eva – Altijd goed om je hart te luchten... en tegelijk de zak te legen.

*Donker. Geluid van een stofzuiger. **Einde***

De auteur

Jean-Pierre Martinez werd in 1955 geboren in Auvers-sur-Oise. Hij stond aanvankelijk op het podium als drummer in verschillende rockbands en werd daarna semioloog in de reclamewereld. Vervolgens werkte hij als scenarioschrijver voor televisie en keerde hij als toneelschrijver terug naar het theater. Hij schreef ongeveer honderd scenario's voor televisie en meer dan honderdtien komedies voor het toneel, waarvan sommige inmiddels klassiekers zijn geworden, zoals *Vrijdag de 13e* en *Strip Poker*.

Tegenwoordig behoort hij tot de meest gespeelde hedendaagse auteurs in Frankrijk en in Franstalige landen. Verschillende van zijn stukken, vertaald in het Spaans en het Engels, worden bovendien regelmatig opgevoerd in de Verenigde Staten en Latijns-Amerika.

Amateur- en professionele theatergezelschappen die op zoek zijn naar toneelstukken om op te voeren, kunnen de toneelstukken van Jean-Pierre Martinez gratis downloaden van zijn websites:

<https://jeanpierremartinez.net/en/komedies-vertaald-in-het-nederlands/>

<https://comediatheque.net/komedies-vertaald-in-het-nederlands/>

Voor iedere openbare opvoering blijft voorafgaande toestemming van de SACD vereist (zie pagina 3: *Opvoeringsrechten*).

Alle toneelstukken van Jean-Pierre Martinez kunnen gratis worden gedownload
op zijn websites:

<https://jeanpierremartinez.net/en/komedies-vertaald-in-het-nederlands/>

<https://comediatheque.net/komedies-vertaald-in-het-nederlands/>

Deze tekst is beschermd door de wetten inzake intellectuele eigendom.

**Elke ongeoorloofde reproductie of namaak kan worden bestraft met een boete tot
300.000 euro en drie jaar gevangenisstraf.**

Avignon - September 2026

© La Comédiathèque - 978-2-38602-449-8